

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

666

Vragen van het lid **Siderius** (SP) aan de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over *de voorgenomen sluiting van de St. Suitbertusschool in de gemeente Montferland (Stokkum)* (ingezonden 22 oktober 2014).

Antwoord van Staatssecretaris **Dekker** (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) (ontvangen 26 november 2014)

Vraag 1

Bent u bekend met de voorgenomen sluiting van de St. Suitbertusschool in Stokkum (gemeente Montferland)? Wat vindt u van de mogelijke sluiting van deze school en de fusieplannen met de Mariaschool in 's-Heerenberg?

Antwoord 1

Ja.

Het is niet aan mij om een oordeel te geven over een besluit tot sluiting of fusie van een school. De bestuurlijke eindverantwoordelijkheid en de autonomie van schoolbesturen maakt dat een dergelijk besluit in de eerste plaats bij het bevoegd gezag ligt. Maar als ik kijk naar de informatie die ik van uw Kamer over deze fusie heb ontvangen, lijkt mij dit een zorgvuldig voorbereide fusie. Het schoolbestuur heeft op basis van de leerlingenprognoses gekeken naar de toekomst van zijn scholen. Daarbij staat het garanderen van de kwaliteit van het onderwijs op alle scholen in de nabije toekomst centraal. Vanwege de snelle daling van het aantal leerlingen op de St. Suitbertusschool heeft het schoolbestuur geoordeeld dat de kwaliteit van het onderwijs dusdanig onder druk komt te staan, dat een fusie met één van de andere scholen noodzakelijk is. De school in Stokkum had in 2012 nog 87 leerlingen, in 2015 naar verwachting nog 48. Het schoolbestuur heeft daarop gekozen voor een fusie tussen de St. Suitbertusschool in Stokkum en de twee kilometer verderop gelegen Mariabasisschool in 's Heerensberg. Ouders en leraren in de medezeggenschapsraden van de twee bij de fusie betrokken scholen zijn in een vroeg stadium, in mei 2013, gevraagd om in te stemmen met de beoogde fusie per 1 augustus 2015. De ouders zijn in juni 2013 ingelicht over de plannen voor de fusie. De plannen voor de fusie zijn in lijn met de visie en afspraken die de gemeente Montferland en de schoolbesturen in de gemeente hebben vastgelegd in de «Bestuurlijke onderwijsvisie op demografische krimp». De keuze voor de fusie is mede gebaseerd op afstand en verkeersveiligheid voor de kinderen en hun ouders. Het schoolbestuur heeft met de gemeente

overleg gevoerd om te zorgen voor een veilige route van Stokkum naar 's Heerensberg.

Vraag 2

Deelt u de mening dat de overgrote meerderheid van dorpsbewoners en ouders, dat de fusie en daarmee de sluiting van de Suitbertusschool grote gevolgen heeft voor de leefbaarheid van Stokkum? Zo nee, op grond waarvan komt u tot deze uitspraak? Zo ja, wilt u zich inspannen om deze kleine school te behouden? Wat zijn daarbij uw mogelijkheden?

Antwoord 2

Het is een ingrijpende gebeurtenis als een school in een dorp of een wijk verdwijnt, zeker als het om de laatste school gaat. De school speelt vaak een belangrijke rol in een dorpsgemeenschap. Toch blijkt uit verschillende onderzoeken dat de leefbaarheid van een dorp niet in de eerste plaats wordt bepaald door de aanwezigheid van een school. Inwoners van een dorp zonder school blijken even tevreden over hun woonsituatie als inwoners in vergelijkbare dorpen mét een school, mits er in de buurt nog wel goed onderwijs bereikbaar blijft.¹

Ik heb geen mogelijkheden om de school in Stokkum open te houden. De keuze voor het openhouden of sluiten van een school is de verantwoordelijkheid van het schoolbestuur, uiteraard in samenspraak met de medezeggenschapsraad. Ik kan en wil een schoolbestuur niet dwingen om een school open te houden.

Vraag 3

Hoe beoordeelt u de resultaten uit het onderzoek van de IJsselgroep van 8 juli 2014 (en addendum), waarin wordt gesteld dat er technisch en inhoudelijk geen belemmeringen zijn om alle scholen in de gemeente Montferland tenminste tot 2018 en mogelijk zelfs tot 2023 open te kunnen houden?²

Antwoord 3

Uit het onderzoek blijkt dat het aantal leerlingen in de gemeente Montferland tot 2020 met 28 procent daalt. Het is onvermijdelijk dat er bij zo'n forse leerlingendaling scholen zullen moeten sluiten. De onderzoekers stellen dat het volgens hen tot 2016 mogelijk is om alle scholen open te houden, maar ook zij bevestigen dat er op de langere termijn scholen dicht moeten. Daarbij adviseren zij schoolbestuurders om een vroegtijdige en beleidsrijke afweging te maken over een te sluiten school.

Op basis van de informatie die ik over dit voornemen tot fusie heb, kan ik alleen maar concluderen dat dit schoolbestuur precies doet wat de onderzoekers adviseren. Het schoolbestuur maakt vroegtijdig samen met ouders, personeel en gemeente een afweging over het sluiten van een school. Daarbij zijn de kwaliteit, financiën en bereikbaarheid van het onderwijs in acht genomen.

Vraag 4

Wat is uw oordeel over het voornemen van het bestuur om de school in Stokkum te sluiten, terwijl de schoolgrootte hoger is dan «10/6 maal het gewogen gemiddelde van de opheffingsnorm van de gemeenten waarin het bestuur scholen heeft»?³

¹ Lotte Vermeij en Anja Steenbekkers, SCP in NRC van 4 april 2013; CAB, 2010, Leven in de leegte, Groningen; Scoop 2009, Leefbaarheidsonderzoek Sluis, Middelburg; Scoop 2010, Sociale staat van Zeeland, Middelburg; v. Ruijven, E.C.M. c.s., 2012, Leefbare dorpen zonder school, Leeuwarden, Partoer; van Leer, R. c.s. 2012, Leefbaarheid is mensenwerk, Assen, STAMM/CMO; IBO, Bekostiging funderend onderwijs bij dalende leerlingaantallen (2013).

² Rapport «Onderzoek behoud basisscholen in de gemeente Montferland», IJsselgroep Educatieve Dienstverlening, 8 juli 2014

³ Wet op het primair onderwijs, artikel 157

Antwoord 4

De wetgeving rondom de gemiddelde schoolgrootte biedt schoolbesturen de mogelijkheid om scholen onder de opheffingsnorm open te houden. Dit kan schoolbesturen helpen om ook bij dalende leerlingenaantallen een goed en toegankelijk onderwijsaanbod overeind te houden. Maar er kunnen zich omstandigheden voordoen, waardoor het voor schoolbesturen noodzakelijk is om een school te sluiten, ook als de school op basis van de gemiddelde schoolgrootte wel mag openblijven. Bijvoorbeeld omdat zij de kwaliteit van het onderwijs op de school niet meer kunnen garanderen of omdat anders een andere school moet sluiten. Het is aan het schoolbestuur om keuzes te maken over de afzonderlijke scholen en het geheel aan scholen onder zijn gezag. Het schoolbestuur beoordeelt of ook bij leerlingendaling de onderwijskwaliteit gegarandeerd kan worden en moet maatregelen nemen als dit niet langer het geval is.

Vraag 5

Vindt u de argumentatie van het schoolbestuur dat de «kwaliteit van het onderwijs onder druk komt te staan» voldoende specifiek en overtuigend als reden om de school in Stokkum te sluiten?⁴

Antwoord 5

Ik vind dat bij schoolbesturen de onderwijskwaliteit altijd op de eerste plaats moet staan. Zij zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs op hun scholen. Het is aan hen om te beoordelen of zij de onderwijskwaliteit ook bij dalende leerlingenaantallen op orde kunnen houden en om de nodige maatregelen te nemen als dat niet meer lukt.

Vraag 6

In hoeverre acht u het wenselijk dat deze school wordt overgedragen aan een ander bestuur, als de school daarmee open gehouden kan worden? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 6

Als schoolbesturen samen besluiten dat het de beste oplossing voor het onderwijs is dat een school wordt overgedragen aan een ander schoolbestuur, dan kan dat.

Vraag 7

Zijn er vergelijkbare situaties in andere regio's in Nederland, waarbij scholen die behouden kunnen blijven toch dreigen te verdwijnen? Bent u bereid de mogelijkheden te onderzoeken om die scholen voor kleine dorpen te behouden, waar instandhouding draagvlak heeft onder bewoners, ouders en leraren en er technisch, financieel, inhoudelijk en kwalitatief weinig of geen belemmeringen zijn om deze (tijdelijk) in stand te houden?

Antwoord 7

Uit cijfers van DUO blijkt dat afgelopen jaar 108 scholen zijn gesloten of zijn gefuseerd. Daar zijn ook scholen in kleine dorpen bij die nu nog boven de opheffingsnorm zitten en waarvan de dorpsbewoners, ouders en leerlingen graag willen dat zij openblijven. Maar door de leerlingendaling is het onvermijdelijk dat er op termijn scholen dicht gaan. In de brief «Uitwerking maatregelen leerlingendaling in het primair en voortgezet onderwijs» heb ik aangegeven dat schoolbesturen verantwoordelijk zijn voor het onderwijsaanbod.⁵ Zij zijn aan zet om samen met ouders, personeel en gemeenten te bekijken hoe zij het onderwijsaanbod bij dalende leerlingenaantallen het beste vorm kunnen geven. Dat betekent soms dat de beste oplossing het behoud van een kleine school is, maar soms dat het verstandig is om vroegtijdig kleine scholen samen te voegen om zo de kwaliteit en het onderwijsaanbod te kunnen garanderen. Die keuzes kan ik niet maken, maar moeten op regionaal niveau worden gemaakt. Want gezien de grote verschillen tussen gemeenten en regio's bestaat er niet één oplossing voor dit ingewikkelde vraagstuk, maar is maatwerk op zijn plaats.

⁴ Notitie scholenfusie Mariabasisschool en St Suitbertus, onderhands verstrekt

⁵ Kamerstuk 31 293, nr. 203.

Het Rijk zorgt voor de randvoorwaarden om schoolbesturen, gemeenten, ouders en personeel in de positie te brengen om bij dalende aantallen leerlingen te blijven zorgen voor goed en toegankelijk onderwijs met voldoende diversiteit. Dat gebeurt door belemmeringen weg te nemen, door ondersteuning te geven en door te zorgen voor een passende bekostiging.

Vraag 8

In hoeverre zorgen de huidige wetten en regels ervoor dat scholen in krimpregio's pas een samenwerkingsschool mogen starten totdat er één onder de opheffingsnorm valt en daarmee dat deze scholen elkaar tot die tijd blijven beconcurreren? Vindt u dat wenselijk?

Antwoord 8

Op dit moment is het inderdaad zo dat het vormen van een samenwerkingsschool alleen mogelijk is als één van de betrokken scholen binnen zes jaar onder de opheffingsnorm zakt. Ik vind dat niet wenselijk. Daarom kom ik met een wetsvoorstel om de regels rondom de samenwerkingsschool te versoepelen. Op dit moment is de openbare internetconsultatie voor dit wetsvoorstel geopend. Ik verwacht het wetsvoorstel snel na de zomer van 2015 aan uw Kamer te kunnen zenden.

Vraag 9

Vindt u het wenselijk dat coöperaties van leraren, ouders en dorpsbewoners gezamenlijk scholen proberen te behouden of te heropenen (en dus niet onder een groter schoolbestuur vallen)? Wat zijn naar uw mening daarvan de voor- en nadelen?

Antwoord 9

Ik heb het Nederlands Centrum voor Onderwijsrecht gevraagd om advies uit te brengen over de juridische mogelijkheden voor een coöperatie van kleine scholen. Ik heb dit advies op 27 oktober aan de Tweede Kamer gestuurd.⁶ Uit dit advies blijkt dat een coöperatie minder geschikt is om het bevoegd gezag van scholen te zijn dan de vereniging of stichting. Wel kunnen leraren, ouders en dorpsbewoners samen met het schoolbestuur overeenkomen dat zij de school onder het bevoegd gezag van een ander schoolbestuur of bijvoorbeeld een vereniging van leraren, ouders en dorpsbewoners brengen. Voor mij is van belang dat het bestuur alles doet wat het bevoegd gezag van een school behoort te doen, zoals de kwaliteit van het onderwijs goed borgen en een goed werkgever zijn.

Vraag 10

Hoeveel coöperaties zijn er in het onderwijs? Vindt u het wenselijk dat deze schoolcoöperaties worden gefinancierd door het ministerie? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 10

Het staat schoolbesturen vrij om een rechtspersoon te kiezen die zij het beste vinden passen. Er zijn mij echter geen voorbeelden bekend van coöperaties in het onderwijs. Ook blijkt uit het advies van het Nederlands Centrum voor Onderwijsrecht dat een coöperatie minder geschikt is als rechtsvorm voor het onderwijs.

⁶ Kamerstuk 31 293, nr. 217.